

Højesterets ja til anonyme vidner i strid med menneskerettighederne

En højesteretsdom fra sidste år, der godkender anvendelse af anonyme vidner i danske retssale, har vakt bestyrtelse blandt jurister på alle trin i det hjemlige retshierarki. Dommen, som faldt i en københavnsk narkosag, er blevet indbragt for Den europæiske Menneskerettighedskommission.

Af
STEEN UNO

EN højesteretsdom fra sidste år, der godkender anvendelse af anonyme vidner i danske retssale, har vakt bestyrtelse blandt jurister på alle trin i det hjemlige retshierarki. Dommen, som faldt i en køben-

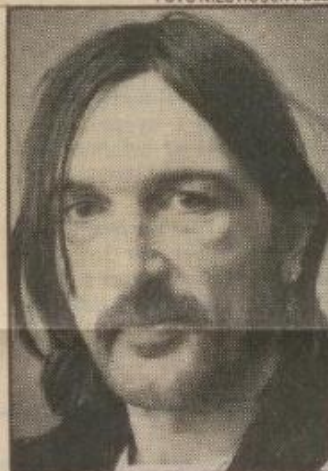
havnsk narkosag, er blevet indbragt for Den europæiske Menneskerettighedskommission.

Fredag 2. december 1983 afsagde Højesteret en dom, der rystede brede juridiske kredse herhjemme.

Landets øverste retsinstans gav sit ja til, at der kan anvendes anonyme vidner som bevismateriale i de danske retssale.

Dommen vakte opsigt, fordi den bryder med et af dansk strafferetsplejes grundlæggende principper: at den tiltalte har krav på fuldt kendskab til, på hvilket grundlag han eller hun dømmes.

FOTO NILS ROSENVOLD

John Kurup, idømt 5½ års fængsel ved hjælp af anonyme vidner. Nu skal Højesterets dom vurderes i Den europæiske Menneskerettighedskommission.

Den indsigt fik John Ib Nielsen Kurup — idømt 5½ års fængsel ved hjælp af anonyme vidner — aldrig hverken i byrets- eller landsretssagen.

John Kurups forsvarer under sagen, advokat Manfred Petersen, har endnu i dag vanskeligt ved at forlige sig med dommen.

»Jeg frygter simpelt hen, at udviklingen får lov at løbe videre, nu da der én gang er givet grønt lys for noget så rystende og uacceptabelt som anonyme vidner.«

Af samme grund har Manfred Petersen netop bedt den europæiske Kommission for Menneskerettigheder i Strasbourg vurdere, hvorvidt Højesterets Kurup-dom er i overensstemmelse med den gældende Menneskerettighedskonvention, som også Dan-

mark har ratificeret. Dommen er behandlet i en retfærdig retsproces, tilsidesat i Højesterets dom.

»Vesterbro-komplekset«

John Kurup idømtes i juni 1982 i Københavns Byret en dom på 5½ års fængsel for handel med ikke under ét kilo heroin, hashhandel, rufferi, tyveri samt for ét tilfælde af ulovlig våbenbesiddelse.

Sammen med bl.a. sin nærmeste kammerat, Stig Emmerek Poulsen, kaldet »Sonny« eller »Snotten«, var John Kurup et år tidligere blevet anholdt på Vesterbro i København.

Det var sket som led i en massiv målrettet politiefterforskning i miljøet omkring Istedgade.

Et efterforskningsarbejde, som — under titlen »Vesterbro-komplekset« — først fik sin afslutning sidst i 1983 med frifindelsen af ekspornogrosserer Svend Thevis samt med rekordnarkodømmen på 12 års fængsel, dog senere nedsat til

Fortsættes denne sektion's bagside

Vær god ved gæster

Man skal forkæle sine gæster, uanset om de kommer fra Ringsted eller Rio.

Forretningsforbindelser, venner eller familie.

Ta' dem med i Pakhuskælderen. Her kan De være sikker på, at alt er i de bedste hænder. Få en enkel og rigtig dansk frokost eller raffineret international middag. Lige midt i København.

— også lørdag og søndag
Bordbestilling efter kl. 11
på telefon 01-11 32 32

Pakhuskælderen

WEEKENDVEJRET

Så kan vi godt lægge regntøj sommertøj frem, for NU blive logerne, med temperaturer ifølgende uge. I dag fredag let vest, tørt vejr med en del sol. natten otte grader. Lørdag 0 eller syd med tørt og solrigt og 24 grader, om natten ned til

Arets 188. dag: Solen højest på nedgang 21.51, opgang i morgenkvarter, opgang 14.17. Dage

Højesterets ja...

tsat fra forsiden

ir, over Stig Emmerik Poul-

byrettens afgørelse i sagen d John Kurup byggede afende på forklaringerne fra anonyme vidnepersoner fra nus og Randers.

følge disse skulle John Ku- i slutningen af 70'erne, da at i Aarhus, have foretaget killige »indkøbstore« til ho- staden for at hente heroin le to jyske byer.

begge vidner havde betinget fuld anonymitet for at af- e forklaring for retten. Et v, byretsdommer Bent ørborg tiltrådte.

Denne opsigtsvækkende n for vidnebeskyttelse var til kun set anvendt i ganske påagtede tilfælde nogle ste- i landet, fortrinsvis i sager i grovere rockervold.

vidnebeskyttelse

skræmte vidner i danske ssale kan blive beskyttet for eksempel at lade den alte føre ud af retssalen, s det skræmte vidne afgif- forklaring.

fer nævner retsplejeloven dertid, at den tiltalte, når ne atter føres ind i salen, l have et referat af vidnefor- ningen samt have vidnets n oplyst.

Københavns Byret be- nte dommer Østerborg dertid, at John Kurup ikke lle have adgang til disse ske altafgørende oplysnin-

g i Østre Landsret gik an- geren John Petersen endnu ere:

ikke blot skulle vidnernes ne fortsat være mørklagte eller anonymiseret — over John Kurup. Men også dele eres forklaringer.

otest

Da anklageren John Peter- rejste sig op i landsretten meddelte, at han også ville e mig sendt ud af salen ler første del af hans proce- e, sagde jeg til mig selv:

Går det her igennem, så står du helt af den sag. Så får de dig aldrig ind i den retssal igen!»

Sådan tænkte John Kurup 14. januar 1983 i Østre Landsret.

»Manfred, min forsvarer, sagde straks for at berolige mig, at sådan noget ville dom- meren aldrig drømme om at gå med til. Men da han så gjorde det alligevel, og det chokerede virkelig Manfred, det ved jeg, så var sagen kørt for mig.

At blive væk fra retssalen var den eneste måde, jeg kunne demonstrere min protest på. Det der med at stille sig op og råbe i retten, det duer jo ikke rigtig til noget...«

I dag vil adskillige jurister skrive under på, at John Kurup har været i sin gode ret til at skrike sine protester ud af sine lungers fulde kraft.

En dom, som hvilede på anonyme vidnepersoners anonyme vidneforklaringer, havde det danske retssystem aldrig tidligere lagrt ryg til.

Ulykkelig løsning

Politivadokaterne Paul Kühl og John Petersen, anklagere i byrets- hhv. landsretssagen mod John Kurup, siger i dag, at de kun med allerstørste betænkelighed tyede til brug af anonym vidneførsel.

Begge mener, at anonyme vidner kun bør føres i yderst begrænset omfang og kun i meget alvorlige sager, hvor øvrige bevismuligheder er udelukket.

»Den tiltaltes krav på rets- sikkerhed må i det enkelte konkrete tilfælde vejes op med samfundets krav på samme.

Det kriminelle niveau og omfang i Kurup-sagen gjorde dog, at der afgjort fandtes grundlag for denne skærpede form for vidnebeskyttelse,« siger Paul Kühl.

I landsretten krævede John Petersen endog dele af vidne- forklaringerne hemmeligholdt over for John Kurup.

»Det var nødvendigt for mig at kommentere en række detaljer i Aarhus-vidnets vidnefor- klaring i min procedure. Vid-

net var jo i modsætning til i byretssagen personligt til stede i Østre Landsret,« siger John Petersen i dag.

I appelsagen i Højesteret procederede landets øverste offentlige anklager, rigsadvokat Per Lindegaard.

Fem ud af Højesterets syv dommere stemte for stadfæstelse af landsrets-afgørelsen og godkendte således principielt brugen af anonyme vidner herhjemme.

Per Lindegaard mener ikke, at den praksis kan tolkes som anslag mod den tiltaltes krav på retssikkerhed.

»Jeg finder bestemt ikke, at anonym vidneførsel i straffesager er nogen lykkelig løsning.

Men Højesterets dom udta- ler jo ganske udtrykkeligt, at denne form for vidnebeskyt- telse kun må anvendes helt undtagelsesvis.«

Juridisk strid

De fem Højesterets-domme- res flertalsudtalelse er fyldt til bristepunktet af forbehold:

»Hvis et vidnes forklaring kan indebære en nærliggende risiko for vidnet, findes hensyn til vidnet at kunne begrunde, at vidnets identitet hemmeligholdes, såfremt hensynet til retshåndhævelsen på grund af sagens alvor samt forklaringens betydning undtagelsesvis måtte gøre det påkrævet.«

Dommerne hævder hjemmel til den anonyme vidneførsel i retsplejelovens pgr. 173, stk. 2.

Her nævnes det, at retten skal tage særligt hensyn til vidner, som ifølge loven egentlig skulle være fritaget fra den normale vidnepligt.

Paragraffen nævner beskyt- telses-foranstaltninger som dørlukning og referatforbud, men her udover nævnes der ikke andre eksempler på »hen- syn« over for vidnet.

Netop den omstændighed har kastet landets jurister ud i en strid om ord og principper.

Anklagemyndighedens juri- ster hævder, at anonyme vid- ner principielt kan føres, fordi retsplejeloven jo intet sted for-

byder en sådan praksis i ord og bogstav.

Omvendt mener bl.a. for- svarsjurister, at det nylance- rede retsmiddel ikke har lov- gyldighed, i og med det ikke eksisterer i samme retspleje- lov:

»Foranstaltninger omkring vidnebeskyttelse kan aldrig være mere vidtgående end den, som udtrykkeligt nævnes i lo- ven. En retspraksis af denne exceptionelle karakter må af- gjort forudsætte klar lovhjem- mel.«

Eks-forsvarer for John Ku- rup, Manfred Petersen, mener, at enhver tiltalt i danske rets- sale må have ubegrænset ad- gang til samtlige detaljer i sin sag.

Alt andet er ikke blot et uanstændigt overgreb mod den tiltaltes krav på »fair trial«, men samtidig en snigende trussel mod den enkeltes rets- sikkerhed i vort samfund.

»Det farlige ved anonym vidneførsel er, at vi nu alle risikerer at blive dømt på for- klaringer, vi ikke kender, og som vi derfor ikke har skyggen af chance for at forsvare os imod.«

Ifølge Manfred Petersen ville John Kurups dom på 5½ år være blevet reduceret til ½ — 1 års fængsel, dersom Hø- jesteret havde underkendt by- samt landsrettens accept af den anonyme vidneførsel og havde hjemvist sagen til for- nyet behandling i byretten:

»Højesterets dom er udtryk for totalt ensidig prioritering af hensyn, som fuldstændigt tilsidesætter andre helt grund- liggende hensyn til den tiltal- tes krav på retssikkerhed.

Jeg er aldeles uenig med blandt andet rigsadvokaten i, at Kurup-dommen var nødven- dig for retshåndhævelsen i

samfundet. Jamen, fund fungerer da ud- dere, selv om vi må næ må opgive at for- fesag igennem til- delse.«

Lovforslag

Fra politisk side divergerende opfat- hvordan begrebet vidner bør tackles.

De borgerlige ps justitsminister Er Hansen i spidsen h med at notere sig, a ret med sin Kurup-d fastslået, hvad dansk ret er på områ-

Venstre-medlem a gets retsudvalg vi- ster Birthe Rønn oplyser, at Kuru ikke har givet anl overvejelser i udvalg-

»Jeg mener ikke, s kere skal blande os rets afgørelser. I som har afsagt sin grundlag af allered rende lovregler, sige tydeligt, at anonym sel kun bør anvende få ekstraordinære sag- Hvis vi senere ryg hel stime af sager nyme vidner, er det må overveje at tage let op da.«

Såvel SF som S- kratiet forebuder i- mende folketingssa- forslag imod bl.a. anonyme vidner.

»Anonyme vidner skrækkeligt noget, s må bremses, før c sent«, siger SF's re- ordfører, Leif Herma-

»Vi kan ikke overl- en håndfuld tilfælc mere i Højesteret a styre så alvorlige ti- søge flertal for en l- ring, som kort og k- fastslå, at vidner i d- sale altid skal være o- bekendt.«

Den tidligere socia- tiske justitsminister- persen, siger, at han kort tid vil komm- lovforslag omkring brug af midler som rumaflytning, agen- teurs samt anonyme-

»Med lovforslaget dog ikke efter at for retsmidler ét hund- cent, men efter at brugen af dem.«